

Marek Leszczyński

ORCID 0000-0002-4951-1974

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

SAMORZĄD TERYTORIALNY W ZAPEWNIENIU BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO

Streszczenie

Dynamika zmian ekonomicznych, politycznych i społecznych powoduje, że ciągle pojawiają się nowe zagrożenia dla trwania i kreatywnego rozwoju podmiotów (państwowych oraz wspólnot ludzkich). Państwo pozostaje głównym podmiotem odpowiedzialnym za tworzenie podstaw bezpieczeństwa, przy czym istotne jest badanie sposobów i metod kształtowania bezpieczeństwa wspólnot lokalnych. W przyjętych rozwiązaniach ustrojowych istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa przypisano samorządowi terytorialnemu i instytucjom samorządowym. W tekście poruszono kwestię kształtowania bezpieczeństwa społecznego na poziomie lokalnym z wykorzystaniem podejścia logistycznego. Poprawa skuteczności zapewnienia bezpieczeństwa społecznego jest możliwa przy wykorzystaniu metod logistycznych oraz filozofii logistyki społecznej ukierunkowanej na realizację celów społecznych, a w mniejszym stopniu kierującej się ekonomicznością celów. Artykuł ma charakter przeglądowy i teoretyczny, jego celem jest wskazanie na konieczność poszukiwania skutecznych metod zapewnienia bezpieczeństwa na poziomie lokalnym.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo społeczne, administracja publiczna, wspólnoty lokalne

Wstęp

Zmiany, jakie nastąpiły w ostatnich latach, spowodowały poszerzenie postrzegania domeny bezpieczeństwa narodowego. Coraz większego znaczenia nabiera badanie zagrożeń pozamilitarnych, takich jak: katastrofy naturalne, terroryzm, niekontrolowane migracje, zmiany klimatyczne czy kryzysy ekonomiczne wywołane działalnością spekulacyjną. Każde z tych zagrożeń wywołuje określone, niekorzystne skutki społeczne dla zbiorowości ludzkich na różnym poziomie organizacji wspólnot społecznych. Państwo pozostaje głównym podmiotem odpowiedzialnym za tworzenie podstaw bezpieczeństwa, przy czym istotne jest badanie sposobów i metod kształtowania bezpieczeństwa wspólnot lokalnych, m.in. ze względu na postępujące zjawisko regionalizacji bezpieczeństwa. W przyjętych rozwiązaniach

ustrojowych w Polsce istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa przypisano samorządowi terytorialnemu i instytucjom samorządowym.

Bezpieczeństwo społeczne należy do najtrudniejszych, najmniej uchwytnych i podlegających ujęciu w ramy pojęciowe rodzajów bezpieczeństwa. Wynika to chociażby z wieloznaczności, wielowymiarowości tego, co społeczne¹. Bezpieczeństwo społeczne jest również blisko związane z „bezpieczeństwem socjalnym”, które dotyczy zagrożeń o charakterze społecznym, wywołanych przez: analfabetyzm, dyskryminacje, choroby, ubóstwo, przestępczość, narkotyki czy terroryzm². W polskich warunkach liczne definicje bezpieczeństwa społecznego akcentują kwestie socjalne, ekonomiczne, zwraca się w nich uwagę na rolę władz publicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa społecznego³. Osiągnięcie zadowalającego poziomu bezpieczeństwa społecznego wymaga zarówno działań o charakterze instytucjonalnym – instytucji państwowych, samorządowych i organizacji pozarządowych, jak też zaangażowania samych obywateli (społeczności lokalnych). Istotnym elementem bezpieczeństwa społecznego jest tworzenie warunków rozwojowych, poprzez możliwość aktywnego uczestniczenia w edukacji, kulturze, szeroko rozumianym życiu społecznym.

1. Bezpieczeństwo społeczne jako obszar badawczy bezpieczeństwa narodowego

Nowe myślenie o bezpieczeństwie wiązało się z zakończeniem zimnej wojny i opublikowaniem nowatorskiej pracy Barry Buzana *Ludzie, państwa i strach*, prezentującej „zakres międzynarodowych studiów bezpieczeństwa w postzimnowojennym porządku”⁴. Buzan analizuje rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa i opisuje jego pięć obszernych sektorów: wojskowy, polityczny, społeczny, ekonomiczny i ekologiczny, czym popiera wielowarstwowe podejście do bezpieczeństwa zacho-

¹ S. Jarmoszko, W. Barszczewski, *Bezpieczeństwo społeczne w sytuacjach krytycznych*, Siedlce 2017, s. 57-61.

² O. Waever, B. Buzan, M. Kelstmp, P. Lemataire, *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, Centre for Peace and Conflict Research, London 1993, s. 18-27.

³ *Bezpieczeństwo społeczne. Pojęcia. Uwarunkowania. Wyzwania*, red. A. Skrabacz, S. Sulowski, Warszawa 2012, s. 35, M. Książopolski, *Bezpieczeństwo socjalne*, [w:] *Leksykon polityki społecznej*, red. B. Rysz-Kowalczyk, Warszawa 2001, s. 21, J. Gierszewski, *Model bezpieczeństwa społecznego na tle teorii systemów*, „Colloquium” 2013, nr 2, s. 70.

⁴ B. Buzan, *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*, Wheatsheaf Books, Brighton 1983; wyd. drugie i popr.: *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Harvester Wheatsheaf, London 1991.

wujące realistyczny paradygmat, ale ze znacznie rozszerzonym ujęciem natury bezpieczeństwa⁵. Buzan opisuje bezpieczeństwo społeczne (ang. *societal security*), wykorzystując termin tożsamość: „Bezpieczeństwo społeczne dotyczy utrzymywania, w zadowalających warunkach rozwoju, tradycyjnych wzorców języka, kultury i tożsamości religijnej i narodowej oraz zwyczajów”⁶. Nacjonalizmy i naciski na ponowne wytyczenie granic mogą powodować napięcia w krajach, które posiadają ludność o różnym pochodzeniu etnicznym⁷. Bezpieczeństwo społeczne należy także do najtrudniejszych, najmniej uchwytnych i podlegających ujęciu w ramy pojęciowe rodzajów bezpieczeństwa. Wynika to chociażby z wieloznaczności, wielowymiarowości tego, co społeczne⁸. Bezpieczeństwo społeczne jest również blisko związane z „bezpieczeństwem socjalnym”, które dotyczy zagrożeń o charakterze społecznym, wywołanych przez: analfabetyzm, dyskryminacje, choroby, ubóstwo, przestępczość, narkotyki czy terroryzm⁹. W polskich warunkach liczne definicje bezpieczeństwa społecznego akcentują kwestie socjalne, ekonomiczne, zwraca się w nich uwagę na rolę władz publicznych w kształtowaniu bezpieczeństwa społecznego¹⁰. Problematyka bezpieczeństwa społecznego znalazła swoje miejsce także w najnowszej Strategii bezpieczeństwa narodowego RP. W dokumencie tym akcentowana jest szczególnie rola rodziny, kwestia starzejącego się społeczeństwa w kontekście wyzwań demograficznych, a także potrzeba wzmocnienia więzi społecznych¹¹.

Osiągnięcie zadowalającego poziomu bezpieczeństwa społecznego wymaga zarówno działań o charakterze instytucjonalnym – instytucji państwowych, samorządowych i organizacji pozarządowych, jak też zaangażowania samych obywateli (społeczności lokalnych). Istotnym elementem bezpieczeństwa społecznego jest tworzenie warunków rozwojowych, poprzez możliwość aktywnego uczestniczenia w edukacji, kulturze, szeroko rozumianym życiu społecznym. Bezpieczeństwo

⁵ Z. Nowakowski, *Bezpieczeństwo narodowe – ewolucja pojęcia i zakresu*, Warszawa 2007.

⁶ B. Buzan, *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations...*, op. cit., s. 19.

⁷ M. E. Brown, *Nationalism and Ethnic Conflict*, wyd. popr., The MIT Press, Cambridge 2001, s. 3-12.

⁸ S. Jarmoszko, W. Barszczewski, *Bezpieczeństwo społeczne w sytuacjach krytycznych*, op. cit., s. 57-61.

⁹ O. Waever, B. Buzan, M. Kelstmp, P. Lemataire, *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, Centre for Peace and Conflict Research, Pinter Publishers, London 1993, s. 18-27.

¹⁰ *Bezpieczeństwo społeczne. Pojęcia. Uwarunkowania. Wyzwania*, red. A. Skrabacz, S. Sulowski, Warszawa 2012, s. 35, M. Księżopolski, *Bezpieczeństwo socjalne*, [w:] *Leksykon polityki społecznej*, red. B. Rysz-Kowalczyk, Warszawa 2001, s. 21, J. Gierszewski, *Model bezpieczeństwa społecznego na tle teorii systemów*, „Colloquium” 2013, nr 2, s. 70.

¹¹ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP_2020.pdf* (bbn.gov.pl), s. 31-32 [dostęp: 10.12.2021].

społeczne odnosi się także do poczucia wspólnoty, tworzenia więzi społecznych opartych o zaufanie¹². Bezpieczeństwo społeczne jest konstruktem złożonym, składa się z trzech komponentów (składowych): bezpieczeństwo socjalne (odnoszące się do minimalnych standardów socjalnych opisanych przez poziom minimalnych płac, dochodów, transferów – gwarantowanych w systemie prawa i wynikających z istoty demokratycznego państwa), bezpieczeństwo wspólnotowe (odnoszące się do obszaru doznań i emocji, mające charakter psychofizyczny, subiektywne doznanie jednostki bycia częścią większej wspólnoty, społeczeństwa. Poziom tego rodzaju bezpieczeństwa zależy od poziomu kapitału społecznego) oraz bezpieczeństwo rozwojowe (odnoszące się do ogólnych warunków rozwoju obywatela w danym państwie, opisane przez szanse i możliwości rozwojowe, współcześnie zależy ono głównie od poziomu kapitału ludzkiego, warunków instytucjonalnych, poziomu decentralizacji państwa i upodmiotowienia obywatela w systemie prawnym).

Tabela 1. Zakres bezpieczeństwa społecznego

BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE		
BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE: gwarancje prawno- -instytucjonalne (gwarancje publiczne minimalnych dochodów, transferów socjalnych)	BEZPIECZEŃSTWO ROZWOJOWE: kapitał ludzki (kwalifikacje, wiedza, umiejętności, ogólny stan zdrowia)	BEZPIECZEŃSTWO WSPÓLNOTOWE: kapitał społeczny (zaufanie społeczne, zdolność do współpracy, pomocy, zdolność do tworzenia organizacji, aktywność obywatelska)

Źródło: M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI w.*, Warszawa 2011, s. 58.

Warunkiem koniecznym przeciwdziałania zagrożeniom społecznym jest znajomość zjawisk związanych z tymi zagrożeniami. Poziom i waga zagrożeń stanowią punkt wyjścia do tworzenia odpowiednich strategii działania, przygotowania właściwych rozwiązań formalnoprawnych, podziału zasobów finansowych na poszczególne obszary zagrożeń, tworzenia instytucji realizujących zadania prewencyjne, operacyjne i restrykcyjne¹³. „Myślenie strategiczne nie może, co absolutnie oczywiste, obyć się bez myślenia twórczego, kreatywnego, następującego logicznie po myśleniu krytycznym”¹⁴.

¹² M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI w.*, Warszawa 2011, s. 58-59.

¹³ M. Lisiecki, *Metody i techniki zarządzania bezpieczeństwem społecznym*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem. Metody i techniki*, red. K. Raczkowski, Ł. Sułkowski, Warszawa 2014, s. 165.

¹⁴ S. Jarmoszko, *Technologie myślenia strategicznego*, Siedlce 2016, s. 108.

2. Samorząd terytorialny w zapewnieniu bezpieczeństwa społecznego

Samorząd terytorialny zaspokaja potrzeby lokalne ludności, ale także wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Samorząd w znaczeniu prawnym rozumiany jest jako wykonywanie zadań administracji publicznej w sposób zdecydowany i na własną odpowiedzialność przez odrębne w stosunku do państwa podmioty, które nie są w zakresie wykonywania swoich zadań poddane żadnej ingerencji państwowej¹⁵.

Samorząd terytorialny traktowany może być jako dobro publiczne o szczególnych cechach, odróżniających od domeny cech państwa jako aktora procesów politycznych.

Tabela 2. Czynniki konstytuujące samorząd lokalny jako dobro publiczne

Makrosfera państwowa	Mikrosfera lokalna
Ład instytucjonalno-prawny	Związki władzy lokalnej
Zaufanie społeczne	z mikrośrodowiskiem
Polityka gospodarcza	Zakres uprawnień decyzyjnych
Dobra wspólne	Sprawność władzy lokalnej
Zróżnicowanie dochodowe	Mobilność społeczności lokalnej
Zdolność do kompromisu	Stosunek do dóbr lokalnych
Zakres szarej strefy korupcji	Stosunek do innych

Źródło: J. Kleer, *Dobra publiczne: wczoraj – dziś – jutro*, PTE, Warszawa 2015, s. 142

Istotną kwestią z punktu widzenia logistyki jest organizacja struktur samorządowych. Podstawowym zadaniem władz samorządowych jest kreowanie warunków do należytego zaspokojenia potrzeb mieszkańców i zapewnienia im dostępu do usług publicznych o oczekiwanym poziomie jakości¹⁶. Dostarczanie usług publicznych należy do najistotniejszych form realizacji zadań publicznych, zaś pojęcie zadań publicznych jest najszerszym ujęciem zakresu państwa i administracji publicznej¹⁷. Dostarczanie usług publicznych jest domeną administracji świadczącej w odróżnieniu od policji administracyjnej (pierwotnej funkcji przypisywanej administracji). Administracja świadcząca rozwijała się stopniowo, począwszy od XIX w. wraz z poszerzaniem funkcji państwa i tworzenia podwalin współczesnego państwa dobrobytu. Tradycyjna administracja policyjna wypełnia funkcje związane z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego. Administracja świadcząca ma za zadanie dbanie o poprawę jakości życia obywateli i zaspokajanie ich potrzeb socjalno-bytowych.

¹⁵ B. Dolnicki, *Samorząd terytorialny*, Warszawa 2003, s. 15.

¹⁶ J. Szoltysek, A. Sadowski, M. Kalisiak-Mędralska, *Logistyka społeczna. Teoria i zastosowanie*, Łódź 2016, s. 67.

¹⁷ D. Sześciło, *Współzarządzanie a usługi publiczne*, [w:] *Współzarządzanie publiczne*, red. S. Mazur, Warszawa 2015, s. 286.

Usługi publiczne charakteryzują się pewnymi cechami¹⁸:

- odpowiedzialność państwa za ich zapewnienie obywatelom według danego standardu dostępności i jakości – standard wynika z regulacji prawnych,
- odpowiedzialność państwa za zapewnienie środków na finansowanie świadczenia usług na rzecz obywateli, co nie wyklucza współpłatności za usługę,
- dążenie do zapewnienia wszystkim obywatelom równego dostępu do usług, z czym wiąże się niekomercyjny charakter świadczenia usług publicznych. Celem państwa nie może być maksymalizacja wpływów budżetowych, ale szeroka dostępność do usług dla obywateli (zwłaszcza wykluczonych i o niskim statusie materialnym),
- ciągłość świadczenia, dostęp do usług publicznych powinien być gwarantowany w sposób nieprzerwany niezależnie od bieżącej sytuacji rynkowej.

W procesie świadczenia usług społecznych kluczową rolę odgrywa infrastruktura społeczna. Jest to zespół instytucji wspomagających zaspokojenie, w sposób zorganizowany potrzeb społeczności lokalnych w określonej lokalizacji (obiekty szpitalne, szkoły, komendy, muzea, teatry) – tworzą system infrastruktury społecznej (zob. tabela 3). Obiekty te stanowią istotne elementy procesu logistycznego, w wyniku którego klient (mieszkaniec danej jednostki terytorialnej) ma mieć dostarczony produkt (usługę) w możliwie krótkim czasie o wysokich walorach użytkowych i jakościowych.

Tabela 3. Ujęcia infrastruktury społecznej

Ujęcie	Charakterystyka
Pierwsze	Jednostki organizacyjne, wspomagające świadczenie określonych usług społecznych (szkoły, biblioteki, domy kultury, ośrodki zdrowia, domy opieki społecznej)
Drugie	Określona, mająca specjalne cechy działalność, podejmowana w ramach realizacji ustalonych celów (np. działalność edukacyjna, kulturalna)
Trzecie	Osoby zatrudnione w instytucjach, wchodzących w skład infrastruktury technicznej, posiadające właściwe umiejętności, wiedzę, doświadczenie i kompetencje, umożliwiające realizację wskazanych zadań i funkcji

Źródło: J. Szoltysek, A. Sadowski, M. Kalisiak-Mędralska, *Logistyka społeczna. Teoria i zastosowanie*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016, s. 82.

3. Logistyczne podejście do bezpieczeństwa społecznego

Zapewnienie bezpieczeństwa społecznego wymaga szeregu zorganizowanych działań w oparciu o dostępne zasoby. Szczególnie istotne jest to w sytuacjach

¹⁸ D. Sześciło, *Współzarządzanie a usługi publiczne*, [w:] *Współzarządzanie publiczne*, red. S. Mazur, Warszawa 2015, s. 287.

nadzwyczajnych oraz sytuacjach kryzysowych, kiedy mamy do czynienia z przerwaniem normalnego funkcjonowania świadczenia usług publicznych oraz realnym zagrożeniem życia i zdrowia ludzi. Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego definiuje sytuację kryzysową jako stan narastającej destabilizacji, niepewności i napięcia społecznego, zagrażający w szczególności integralności terytorialnej, życiu, zdrowiu, mieniu, dziedzictwu kulturowemu, środowisku lub infrastrukturze krytycznej, w tym spowodowany zdarzeniem o charakterze terrorystycznym, charakteryzujący się możliwością utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń albo eskalacji zagrożenia¹⁹. Logistyczne podejście do zapewnienia bezpieczeństwa społecznego akcentuje kwestie skuteczności, w mniejszym stopniu zaś ekonomiczności działań. W sytuacjach kryzysowych zarządzanie logistyką powinno uwzględniać takie elementy, jak²⁰:

- ratowanie zdrowia i życia poszkodowanych,
- presję czasu,
- zakłócenia w systemach łączności i przekazywania informacji,
- nieprzewidywane zdarzenia,
- zaangażowanie środków masowego przekazu,
- negatywny stosunek opinii publicznej,
- nieplanowane zadania wynikające z ustaw: o stanie wyjątkowym, o stanie klęski żywiołowej, o stanie wojny,
- ograniczone siły i środki.

Do ratowania życia i zdrowia ludzi wykorzystywane są zasoby dwóch systemów ratowniczych w Polsce. Jest to Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG) oraz Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM). Celem działania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez²¹:

- walkę z pożarami,
- walkę z klęskami żywiołowymi,
- ratownictwo techniczne,
- ratownictwo chemiczne,
- ratownictwo ekologiczne,
- ratownictwo medyczne przedlekarskie.

System Państwowego Ratownictwa Medycznego funkcjonuje w ramach systemu bezpieczeństwa cywilnego państwa oraz systemu ochrony zdrowia. Podstawowym

¹⁹ Akademia Obrony Narodowej, *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2008.

²⁰ A. Szymonik, *Logistyka w bezpieczeństwie*, Warszawa 2011, s. 48.

²¹ *Ibidem*, s. 154.

celem tego systemu jest zapewnienie sprawnego, skutecznego i efektywnego podejmowania medycznych działań ratowniczych wobec każdej osoby znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia. Jednostkami systemu ratownictwa medycznego są: szpitalne oddziały ratunkowe, zespoły ratownictwa medycznego, w tym lotnicze zespoły ratownictwa medycznego, na których świadczenia z dysponentami jednostek zawarto umowy o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej oraz umowy na wykonywanie medycznych czynności ratunkowych. „Sprawne i skuteczne funkcjonowanie systemu ratownictwa jest możliwe, jeżeli zostanie zorganizowany system logistyczny ratownictwa, który będzie uporządkowanym zbiorem złożonym z organów kierowania oraz jednostek i urzędów logistycznych sprzężonych relacjami, przeznaczony do realizacji dostaw i świadczenia usług dla wszystkich jednostek tego systemu (wraz z potrzebującymi pomocy)”²².

W ostatnich latach w literaturze przedmiotu z zakresu logistyki pojawiła się próba zdefiniowania logistyki społecznej jako nowego obszaru logistyki ukierunkowanej na realizację celów społecznych. Przedmiotem badań logistyki społecznej w sensie ogólnym jest wzajemne oddziaływanie przepływów materialnych i informacyjnych, istotnych ze względu na realizację potrzeb społecznych. Formalnym przedmiotem badań logistyki społecznej jest stopień zaspokojenia zgłaszanych potrzeb społecznych, realizowany poprzez logistyczne zarządzanie przepływami, oceniany szczególnie w percepcji jakości życia. Celem logistyki społecznej jest zapewnienie dostępności dóbr materialnych oraz dostępności do miejsc, co ma gwarantować spełnienie oczekiwań społecznych w zakresie realizacji społecznie istotnych, ważnych procesów²³.

Tabela 4. Cechy związane z procesem zarządczym w czystych zastosowaniach logistyki

Cecha	Logistyka biznesu	Logistyka społeczna	Logistyka militarna
Dominująca przesłanka podejmowanych decyzji	o charakterze ekonomicznym	o charakterze humanistycznym	o charakterze organizacyjnym
Priorytet działań	zysk	jakość życia	bezpieczeństwo
Zasady naczelnne	ekonomiczność i korzystność	skuteczność i korzystność	skuteczność
Przedmiot	przepływy materialne (osobowe i rzeczowe) oraz towarzyszące informacje		
Cel	nadanie walorów czasoprzestrzennych (i uzupełniających) przedmiotom przepływu		

Źródło: P. Kołodziejczyk, J. Szołtysek, *Epistemologia logistyki społecznej*, „Przegląd Organizacji” 2009, nr 4, s. 44

²² A. Szymonik, *Logistyka w bezpieczeństwie*, Warszawa 2011, s. 154.

²³ J. Szołtysek, A. Sadowski, M. Kalisiak-Mędralska, *Logistyka społeczna. Teoria i zastosowanie*, Łódź 2016, s. 42.

Logistyka w swoim rozwoju ewoluuje w kierunku projektów istotnych społecznie, tzn. takich, które wynikają z potrzeb społeczeństwa i zapewniają jego prawidłowe funkcjonowanie nie dzięki swojemu dojrzeniu jako dyscyplina wiedzy, lecz nadążając za zmieniającymi się potrzebami społecznymi. Do tych nowych zastosowań należą takie obszary, jak: system ochrony zdrowia, pomoc społeczna, akcje humanitarne, organizacja wyborów. Podejście logistyczne ułatwia zatem zapewnienie bezpieczeństwa społecznego obywatelom, doprowadza do poprawy jakości ich życia poprzez²⁴:

- poprawę stanu zdrowia,
- ratowanie zagrożonego życia,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w przestrzeni publicznej,
- zapewnienie realizacji zadań wynikających z zasad samorządności i demokracji i równości,
- dążenie do eliminowania wykluczenia społecznego, związanego z mobilnością obywateli.

Podsumowanie

W artykule dokonano charakterystyki bezpieczeństwa społecznego, w tym ewolucję w badaniach bezpieczeństwa narodowego oraz zwiększaniu się roli czynników pozamilitarnych w projektowaniu systemów bezpieczeństwa. Szczególne miejsce w zapewnieniu bezpieczeństwa społecznego przypisano instytucjom samorządowym, ponieważ skuteczne zapewnienie bezpieczeństwa ludności odbywa się na różnych szczeblach organizacji państwa. W kontekście pojawiających się różnych sytuacji kryzysowych istotna jest skuteczność i pewność dostarczenia odpowiednich usług ludności dotkniętej skutkami zdarzeń nadzwyczajnych. W tym celu wysoką zasadność ma podejście logistyczne, które współcześnie zyskuje na znaczeniu i popularności nie tylko w odniesieniu do obszaru militarnego (ujęcie tradycyjne) czy gospodarczego, ale także do obszaru społecznego, w tym dostarczania usług publicznych.

Bibliografia

1. Akademia Obrony Narodowej.: *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2008.
2. Brown M. E., *Nationalism and Ethnic Conflict*, Cambridge 2001.

²⁴ J. Szoltysek, A. Sadowski, M. Kalisiak-Mędralska, *Logistyka społeczna. Teoria i zastosowanie*, Łódź 2016, s. 46.

3. Buzan B., *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*, Brighton 1983.
4. Buzan B., *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, London 1991.
5. Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Zakamycze 2003.
6. Durasiewicz A., *Sieci wsparcia dla radomskich rodzin*, [w:] *Lokalne sieci wsparcia*, red. M. Gagacka, K. Głębicka, Radom 2010.
7. Gierszewski J., *Model bezpieczeństwa społecznego na tle teorii systemów*, „Colloquium” 2013, nr 2.
8. Jarmoszko S., *Technologie myślenia strategicznego*, Siedlce 2016.
9. Jarmoszko S., Barszczewski W., *Bezpieczeństwo społeczne w sytuacjach krytycznych*, Siedlce 2017.
10. Józwiak B., *Zadania samorządu terytorialnego w rozwiązywaniu podstawowych kwestii społecznych*, [w:] *Bezpieczeństwo społeczne. Pojęcia. Uwarunkowania. Wyzwania*, red. A. Skrabacz, S. Sulowski, Warszawa 2012.
11. Kleer J., *Dobra publiczne: wczoraj – dziś – jutro*, Warszawa 2015.
12. Kołodziejczyk P., Szołtysek J., *Epistemologia logistyki społecznej*, „Przegląd Organizacji” 2009, nr 4.
13. Leszczyński M., *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI w.*, Warszawa 2011.
14. Lisiecki M., *Metody i techniki zarządzania bezpieczeństwem społecznym*, [w:] *Zarządzanie bezpieczeństwem. Metody i techniki*, red. K. Raczkowski, Ł. Sułkowski, Warszawa 2014.
15. Księżopolski M., *Bezpieczeństwo socjalne*, [w:] *Leksykon polityki społecznej*, red. B. Rysz-Kowalczyk, Warszawa 2001.
16. Nowakowski Z., *Bezpieczeństwo narodowe – ewolucja pojęcia i zakresu*, Warszawa 2007.
17. *Pokój w teorii i praktyce stosunków międzynarodowych*, red. J. Kukułka, Warszawa 1991.
18. *Security Agenda in Europe*, Centre for Peace and Conflict Research, Pinter Publishers, London 1993.
19. *Bezpieczeństwo społeczne. Pojęcia. Uwarunkowania. Wyzwania*, red. A. Skrabacz, S. Sulowski, Warszawa 2012.
20. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP_2020.pdf*, bbn.gov.pl.
21. Sześciło D., *Współzarządzanie a usługi publiczne*, [w:] *Współzarządzanie publiczne*, red. S. Mazur, Warszawa 2015.
22. Szołtysek J., Sadowski A., Kalisiak-Mędralska M., *Logistyka społeczna. Teoria i zastosowanie*, Łódź 2016.
23. Szymonik A., *Logistyka w bezpieczeństwie*, Warszawa 2011.
24. Tabor M., *Badania pokoju w Polsce*, [w:] *Pokój w teorii i praktyce stosunków międzynarodowych*, red. J. Kukułka, Warszawa 1991.
25. Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz.U. 2008 nr 115 poz. 728.
26. Vasquez J. A., *The Power of Power Politics: A Critique*, Frances Pinter, London 1983.

Local self-government in ensuring social security

Abstract

The state remains the main entity that is responsible for creating the basics of security, while it is crucial to study the ways and methods of forming social security of local communities. In the accepted structural solutions, the municipal government and local institutions have the significant role in assuring the security. The key issues are the efficiency and effectiveness in functioning of the local entities because the quality of citizens' lives

depend on them. The text raises an issue of forming the social security on the local level with using the logistic approach. The improvement of effectiveness of the social security assurance is possible by using the logistic methods as well as social logistics philosophy. It is focused on the achievement of social goals and, to a lesser degree, it is guided by the economy of goals. It is a relatively new approach that complements the traditional perception of military and business logistics. The constantly increasing number of social threats makes one search for the effective methods of reducing their effects and the help for people who are excluded or marginalised for various reasons.

Keywords: social security, security of local communities, public administration